EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 13.5.2015.
COM(2015) 253 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Bulgārijas 2015. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Bulgārijas 2015. gada konverģences programmu

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Bulgārijas 2015. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Bulgārijas 2015. gada konverģences programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu[3],

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas[4],

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam sākt jaunu izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju — "Eiropa 2020" –, kam pamatā ir ciešāka ekonomikas politikas koordinācija. Stratēģijā lielākoties pievērsta uzmanība galvenajām jomām, kurās jārīkojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.

(2) Padome 2010. gada 13. jūlijā, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumiem, pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības ekonomikas politikas vispārējām pamatnostādnēm (2010.–2014. g.), un 2010. gada 21. oktobrī tā pieņēma lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm. Kopā tās veido "integrētās

[1] OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
[2] OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.
[3] COM(2015) 253.
[4] P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069.

pamatnostādnes", ko dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.

(3) Padome 2014. gada 8. jūlijā pieņēma ieteikumu par Bulgārijas 2014. gada valsts reformu programmu un sniedza atzinumu par atjaunināto Bulgārijas konverģences programmu 2014. gadam.

(4) Komisija 2014. gada 28. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu[5], iezīmējot 2015. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada sākumu. Tajā pašā dienā Komisija, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu[6], kurā tā noteica Bulgāriju kā vienu no dalībvalstīm, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.

(5) Eiropadome 2014. gada 18. decembrī apstiprināja prioritātes, lai veicinātu investīcijas, paātrinātu strukturālās reformas un īstenotu atbildīgu, izaugsmi veicinošu fiskālo konsolidāciju.

(6) Komisija 2015. gada 26. februārī publicēja 2015. gada ziņojumu par Bulgāriju[7]. Tajā tika izvērtēti Bulgārijas panākumi attiecībā uz to, kā tiek īstenoti 2014. gada 8. jūlijā pieņemtie konkrētai valstij adresētie ieteikumi. Ziņojumā par valsti ir ietverti arī padziļinātā pārskata rezultāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu. Komisijas veiktā analīze ļauj secināt, ka Bulgārijā ir pārmērīga makroekonomiskā nelīdzsvarotība. Jo īpaši finanšu sektora satricinājumi 2014. gadā ir radījuši bažas par to, ka atsevišķu iekšzemes banku prakse var būtiski ietekmēt finanšu sektoru un vispārējo makroekonomikas stabilitāti. Turklāt vēl joprojām negatīvais (kaut arī tas uzlabojas) ārējais saldo, pārmērīgs aizņemto līdzekļu īpatsvars uzņēmumos un vāja darba tirgus pielāgošanās turpina radīt makroekonomiskos riskus un prasa īpašu uzmanību.

(7) Bulgārija 2015. gada 30. aprīlī iesniedza savu 2015. gada valsts reformu programmu un 2015. gada konverģences programmu. Abas programmas tika izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.

(8) Uz Bulgāriju pašlaik attiecas Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā daļa. Valdība 2015. gada konverģences programmā nominālo deficītu plāno saglabāt 2,8 % apmērā no IKP 2015. gadā. Pēc tam valdība izklāsta savu nodomu pakāpeniski samazināt deficītu līdz 1,3 % no IKP 2018. gadā. Saskaņā ar konverģences programmu valdība vidēja termiņa mērķi — strukturālo deficītu 1 % apmērā no IKP — plāno sasniegt 2018. gadā. Sagaidāms, ka valdības parāda attiecība pret IKP programmas darbības periodā palielināsies, sasniedzot gandrīz 31 % 2018. gadā. Šo budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir ticams. Tomēr pasākumi plānoto budžeta deficīta mērķu sasniegšanai, sākot no 2016. gada, nav pietiekami konkretizēti. Pamatojoties uz Komisijas 2015. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka neto izdevumu pieaugumā 2015. gadā tiks ievērots izdevumu kritērijs. Tomēr, ja tiek ņemta vērā strukturālās bilances pasliktināšanās (2014. gadā 1,7 % no IKP), pastāv risks zināmai novirzei no prasības 2014.–2015. gadā. Pastāv risks, ka 2016. gadā notiks būtiska novirze, jo izdevumu neto pieaugums par 0,9 % no IKP pārsniedz noteikto kritēriju. Tādēļ būs nepieciešami turpmāki pasākumi abos gados. Pamatojoties uz savu konverģences programmas izvērtējumu un ņemot vērā

5 COM(2014) 902.
6 COM(2014) 904.
7 DDD (2015) 22.

Komisijas 2015. gada pavasara prognozi, Padome uzskata, ka pastāv risks, ka Bulgārija neievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.

(9) Nodokļu saistību izpilde joprojām ir liela problēma Bulgārijā. Ir nepieciešama visaptveroša nodokļu saistību izpildes stratēģija, kas balstās uz risku rūpīgu analīzi, sistemātisku ietekmes novērtējumu par veiktajiem pasākumiem un ciešu koordināciju starp dažādām nodokļu iekasēšanas struktūrām.

(10) Bulgārijas veselības aizsardzības sistēma saskaras ar vairākām būtiskām problēmām, tostarp sliktiem veselības rādītājiem, nelielu finansējumu un ļoti neefektīvu resursu izlietojumu. Paredzamais mūža ilgums ir ievērojami zem ES vidējā rādītāja, un jaundzimušo paredzamais mūža ilgums ir viens no zemākajiem ES. Sistēma joprojām ir balstīta uz pārmērīgi lielo slimnīcu nozari. Lai gan finansējums primārai un ambulatorai aprūpei pēdējos gados ir nedaudz palielinājies nominālā izteiksmē, tas joprojām ir visai ierobežots. Saskaņā ar līgumsaistībām veselības aizsardzības fondam ir jāmaksā slimnīcām iepriekš noteikta cena par ārstniecības pakalpojumiem, kas savukārt mudina slimnīcas sniegt nepietiekami mērķtiecīgu medicīnisko aprūpi. Valsts veselības aizsardzības stratēģija tika pieņemta 2014. gadā, taču trūkst skaidra īstenošanas plāna.

(11) Krīze banku nozarē 2014. gada vasarā atklāja institucionālās un uzraudzības nepilnības. Tas, ka uzraudzības iestāde nespēja atklāt nopietnas problēmas valsts ceturtajā lielākajā bankā — *Corporate Commercial Bank (KTB)* — , norāda uz trūkumiem finanšu nozares uzraudzībā un koncentrācijas riska uzraudzībā. Tas ir mazinājis uzticību banku uzraudzībai, kas rada arī iemeslu apšaubīt citu finanšu nozares jomu stāvokli. Likviditātes krīze 2014. gada vasarā atklāja kapitāla trūkumu, kā rezultātā KTB bankas licence tika anulēta. Garantētie noguldījumi — aptuveni 5 % no IKP — tika izmaksāti tikai pēc ievērojamas kavēšanās.

(12) Aktīva darba tirgus politika nav pietiekami attīstīta ne attiecībā uz tvērumu, ne arī mērķiem. Struktūru sadrumstalotība pabalstu un pakalpojumu sniegšanu bezdarbniekiem un neaktīviem iedzīvotājiem padara sarežģītāku. Koordinācija starp nodarbinātības dienestiem un sociālās palīdzības direkciju nav vērsta uz tādu pasākumu efektīvu un integrētu īstenošanu, kas paredzēti, lai palīdzētu visneaizsargātākajām sabiedrības grupām. Bulgārijā ir liels to jauniešu īpatsvars, kuri nav ne nodarbināti, ne iesaistīti izglītībā vai apmācībā un kuriem nav kontakta ar nodarbinātības dienestiem, un tādējādi viņus nevar aizsniegt ar standarta darba tirgus aktivizācijas pasākumiem. Lielākā daļa Bulgārijas bezdarbnieku ir ilgtermiņa bezdarbnieki, kas norāda uz to, ka bezdarbs ir drīzāk strukturāla, nevis cikliska rakstura. Lai gan Bulgārijas minimālā alga ir viszemākā ES nominālā izteiksmē, tā kopš 2011. gada ir ievērojami palielinājusies, un valdība nākamajos gados plāno turpmākus ievērojamus palielinājumus. Šādām krasām diskrecionārām izmaiņām valdības algu noteikšanas politikā varētu būt kropļojoša ietekme uz darba tirgu. Turklāt nav skaidru norāžu par minimālās algas noteikšanu, tādējādi sistēma rada nenoteiktību par to, vai tiks rasts pareizais līdzsvars starp atbalstu nodarbinātībai un konkurētspējai, no vienas puses, un darba ienākumu nodrošināšanu, no otras puses. Nabadzība un sociālā atstumtība joprojām raisa bažas, jo valstī ir viens no augstākajiem materiālās nenodrošinātības rādītājiem Savienībā. Romi saskaras ar īpaši lielu nabadzību un sociālo atstumtību. Lielākā daļa romu jauniešu nav nedz nodarbināti, nedz iesaistīti izglītībā vai apmācībā. Sākumskolas un bērnudārza romu bērnu uzņemšanas rādītāji ir zemi, un gandrīz ceturtā daļa bērnu vecumā no 7 līdz 15 gadiem nav iesaistīti izglītības sistēmā.

(13) Izglītības un apmācību sistēmu zemā kvalitāte un nelielā saistība ar darba tirgu kavē atbilstoši kvalificēta darbaspēka pieejamību ekonomikai. To pieaugušo īpatsvars, kas piedalās mūžizglītībā, ir viens no zemākajiem ES. Pēc gadiem ilgas kavēšanās Bulgārija vēl joprojām nav pieņēmusi skolu izglītības likuma reformu, un stratēģijas attiecībā uz priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu īstenošana joprojām ir agrīnā posmā. Valsts profesionālās izglītības un apmācības stratēģija tika grozīta, un 2014. gadā tika pieņemta jauna stratēģija augstākās izglītības jomā. Šādu stratēģiju īstenošanai vajadzētu palīdzēt uzlabot izglītības sistēmu, lielākā mērā to sasaistīt ar ekonomiku un sekmēt inovāciju un darbvietu radīšanu.

(14) 2015. gada pavasarī valdība iesniedza priekšlikumu pensiju sistēmas reformai. Pensiju sistēmas atbilstība un ilgtspēja ir atkarīga no reformām, kas stimulē un atbalsta ilgāku darba dzīvi ar mazākiem pārtraukumiem. 2013. gadā tika konstatēts, ka 1,2 miljoni pensionāru saņem pensijas, kas ir zem valsts noteiktā nabadzības sliekšņa. Galvenie zemu pensiju iemesli ir priekšlaicīga pensionēšanās un īsi iemaksu periodi. Bulgārijas sabiedrības straujā novecošana, visticamāk, situāciju turpmāk pasliktinās. Tādēļ Bulgārijai ir lietderīgi vēl vairāk ierobežot ar vecumu saistīto izdevumu pieaugumu, lai sekmētu publisko finanšu stabilitāti ilgtermiņā, tostarp ieviešot stingras pensiju reformas.

(15) Centrāls elements ieguldītājiem labvēlīgai uzņēmējdarbības videi ir neatkarīga, augstas kvalitātes un efektīva tiesu sistēma un efektīvi korupcijas apkarošanas mehānismi. Galvenās problēmas šajā jomā ietver vispārējas koordinācijas trūkumu, institucionālos trūkumus un vājus rezultātus, kad runa ir par galīgajiem spriedumiem tiesā. Šīs svarīgās politikas jomas tiks iekļautas sadarbības un pārbaudes mehānismā.

(16) Maksātnespējas regulējums Bulgārijā ir bijis neefektīvs, tādējādi palielinot nenoteiktību tirgus dalībnieku vidū un samazinot valsts vispārējo pievilcību ieguldītāju skatījumā. Maksātnespējas lietu izskatīšana aizņem vairāk laika nekā salīdzināmās valstīs, un prasījumu atgūšanas rādītājs ir zems. Nepieciešamība pēc efektīvas sistēmas maksātnespējas lietu izskatīšanai būtu jāaplūko arī, ņemot vērā augsto nefinanšu sabiedrību parādsaistību līmeni Bulgārijā un šādas sistēmas nozīmi aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas procesa veicināšanā.

(17) Stratēģijas attiecībā uz valsts pārvaldes reformu un e-pārvaldības ieviešanu tika pieņemtas 2014. gadā. Lai tās varētu īstenot, būs nepieciešama spēcīga politiskā vadība un koordinācija. Neatkarīgi no līdzšinējiem ieguldījumiem sabiedrisko pakalpojumu kvalitāte joprojām ir zema. Nepietiekama e-pārvaldes attīstība ierobežo centienus uzlabot pārredzamību un samazināt administratīvo slogu. Īpaša problēma attiecas uz publiskā iepirkuma procedūrām, kuras tiek kavētas bieži mainīgā tiesiskā regulējuma un nepietiekamu administratīvo spēju dēļ. Konkursa procedūru *ex ante* pārbaude bieži vien tiek veikta formāli. Tajā pašā laikā iepirkuma procedūrām piemēro *ex post* pārbaudes, kas pārklājas, kā rezultātā dažkārt tiek gūti atšķirīgi rezultāti. Pārredzamības trūkums konkursa procedūrā ir skaidrojams arī ar to, ka nav pabeigta visu e-iepirkuma platformu uzstādīšana. Publiskā iepirkuma procedūru pārkāpumu rezultātā iepriekš ir bijuši būtiski kavējumi saistībā ar ES fondu programmu īstenošanu, tie ir negatīvi ietekmējuši uzņēmējdarbības vidi un kavē ļoti nepieciešamos infrastruktūras uzlabojumus. Daudzgadu stratēģijā, kas tika pieņemta 2014. gada jūlijā ar mērķi novērst galvenās nepilnības publiskā iepirkuma sistēmā, ietverts skaidrs grafiks konkrētiem pasākumiem, kas jāveic 2015. un 2016. gadā. Šī stratēģija ir jāīsteno.

(18) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi Bulgārijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un to publicējusi 2015. gada valsts ziņojumā. Tā arī ir izvērtējusi konverģences programmu un valsts reformu programmu, kā arī pasākumus, kas veikti saistībā ar iepriekšējos gados Bulgārijai adresētiem ieteikumiem. Vērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Bulgārijā, bet arī atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Eiropas Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot ES līmeņa ieguldījumu. Komisijas ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1.–5. ieteikumā.

(19) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi Bulgārijas konverģences programmu, un tās atzinums[8] ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.

(20) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi valsts reformu programmu un konverģences programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1.–3. un 5. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Bulgārijai 2015. un 2016. gadā rīkoties šādi.

1. Novērst publisko finanšu strukturālo pasliktināšanos 2015. gadā un panākt korekciju 0,5 % apmērā no IKP 2016. gadā. Veikt izlēmīgus pasākumus, lai uzlabotu nodokļu iekasēšanu un cīnītos pret ēnu ekonomiku, pamatojoties uz visaptverošu riska analīzi un iepriekšējo pasākumu vērtējumu. Uzlabot veselības aizsardzības sistēmas izmaksu lietderību, jo īpaši, pārskatot veselības aprūpes pakalpojumu cenas un stiprinot ambulatoro un primāro veselības aprūpi.

2. Līdz 2015. gada decembrim ciešā sadarbībā ar Eiropas struktūrām pabeigt visas sistēmas neatkarīgu aktīvu kvalitātes pārskatīšanu un banku nozares augšupvērstu spriedzes testu. Veikt portfeļa pārbaudi pensiju fondu un apdrošināšanas nozarēs. Pārskatīt un stiprināt banku un ārpusbanku finanšu nozares uzraudzību, tostarp stiprinot banku noregulējumu un noguldījumu garantiju sistēmas. Uzlabot korporatīvo pārvaldību finanšu starpnieku vidū, tostarp novēršot koncentrācijas risku un saistīto pušu darījumus.

3. Izstrādāt integrētu pieeju attiecībā uz grupām, kuras darba tirgū ir atstumtas, jo īpaši vecāka gadagājuma darba ņēmējiem un jauniešiem, kas nav ne nodarbināti, ne iesaistīti izglītībā vai apmācībā. Apspriežoties ar sociālajiem partneriem un saskaņā ar valsts praksi, izveidot pārskatāmu mehānismu minimālās darba algas un obligāto sociālā nodrošinājuma iemaksu noteikšanai, ņemot vērā to ietekmi uz nodarbinātu personu nabadzību, darbavietu radīšanu un konkurētspēju.

4. Pieņemt Skolu izglītības likuma reformu un palielināt nelabvēlīgā situācijā esošu bērnu, jo īpaši romu, dalību izglītībā, uzlabojot piekļuvi kvalitatīvai agrīnai izglītībai.

5. Lai uzlabotu ieguldījumu klimatu, sagatavot maksātnespējas regulējuma visaptverošu reformu, balstoties uz starptautisko paraugpraksi un speciālajām zināšanām, jo īpaši, lai uzlabotu mehānismus attiecībā uz procedūrām pirms maksātnespējas un ārpustiesas pārstrukturēšanu.

[8] Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.

Briselē,

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs